

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק ג

א. הַגִּזְלָה חֲבִית שְׁלִיזִין מִחֲבֵרוֹ, וְהָרִי הִיא שׁוֹהָה דִּינָר בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה, וְהוֹקְרָה אָצְלוֹ וְעִמְדָה בְּאַרְבַּעָה אִם שֶׁבַר אֶת הַחֲבִית אוֹ שָׁתָה אוֹתָהּ אוֹ מָכְרָה אוֹ נָתַנָּה בְּמִתְנָה, אַחֵר שֶׁהוֹקְרָה מִשְׁלָם אַרְבַּעָה, כְּשַׁעַת הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם: שְׁאֵלוֹ הַנִּיחָה, הִיתָה חוֹזֶרֶת בְּעֶצְמָה. נִשְׁבְּרָה מֵאֲלִיָּה אוֹ אֲבָדָה מִשְׁלָם דִּינָר, כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה.

ב. הִיתָה שׁוֹהָה בְּשַׁעַת הַגִּזְלָה אַרְבַּעָה, וּבְשַׁעַת הוֹצָאָה מִן הָעוֹלָם דִּינָר מִשְׁלָם אַרְבַּעָה, כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה, בֵּין שֶׁשֶׁבַר אוֹתָהּ אוֹ שָׁתָאָה, בֵּין שֶׁנִּשְׁבְּרָה אוֹ אֲבָדָה מֵאֲלִיָּה. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

ג. הַגִּזְלָה חוֹתֵל שֵׁישׁ בּוֹ חֲמִשִּׁים תְּמָרִים, וְכִשְׁיִמְכֹר הַחוֹתֵל כָּלוּ כָּאֶחָת יִמְכֹר בְּתַשְׁעָה, וְכִשְׁיִמְכֹר אֶחָת אֶחָת יִמְכֹר בְּעֶשְׂרָה אֵינוֹ מִשְׁלָם אֲלָא תַשְׁעָה, וְאֵין הַגִּזְלָה יָכוֹל לֹמַר לוֹ אֲנִי אֶחָת אֶחָת הֵייתִי מוֹכֵר. וְכֵן הָדִין בְּמִזִּיק, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה בְּנִכְסֵי הַדְּיוּט; אֲבָל בְּהַקְדָּשׁ, אֵינוֹ כֵּן אֲלָא מִשְׁלָם עֶשְׂרָה.

ד. גִּזְלָה בְּהֶמָּה וְהִזְקִינָהּ, אוֹ כָּחֶשֶׁה כָּחֶשׁ שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר, גִּזְלָה עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ, אוֹ כָּחֶשׁוֹ כָּחֶשׁ שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר, כְּגוֹן חֲלָאִים שְׁאֵין לָהֶם רְפוּאָת תְּעָלָה, אוֹ שְׁגִזְלָה מִטְבַּע וְנִסְדֵּק אוֹ פֶּסֶל הַמֶּלֶךְ, אוֹ שְׁגִזְלָה פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ כֶּלֶן, אוֹ יֵין וְהִחֲמִיץ הָרִי זֶה כְּמִי שְׁגִזְלָה כָּלִי וְשִׁבְרוֹ, וּמִשְׁלָם כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה.

ה. אֲבָל אִם גִּזְלָה בְּהֶמָּה וְעֲבָדִים, וְכָחֶשׁוֹ כָּחֶשׁ שְׁאֵפְשָׁר לַחֲזוֹר, אוֹ שְׁגִזְלָה מִטְבַּע וְנִפְסָל בְּמִדִּינָה זֹו, וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּמִדִּינָה אַחֶרֶת, אוֹ שְׁגִזְלָה פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ מִקְצָתָן, אוֹ תְּרוּמָה וְנִטְמָאת, אוֹ שְׁגִזְלָה חֲמִץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפֶּסֶח, אוֹ בְּהֶמָּה וְנִעְבְּרָה בָּהּ עֲבָרָה, אוֹ נִפְסָלָה מִלְּקָרֵב, אוֹ שֶׁהִיתָה יוֹצֵאָה לְהַסְקָל אוֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֹךְ לְפָנַיָּהּ, וּמַחֲזִיר אוֹתָהּ בְּעֶצְמָה.

ו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהַחֲזִיר הַגִּזְלָה. אֲבָל אִם נִשְׂרָפָה הַגִּזְלָה, אוֹ אֲבָדָה אַחֵר שֶׁנֶּאֱסָרָה בְּהִנָּאָה חַיִּב לְהַחֲזִיר לוֹ דְּמִיָּה כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה. לְפִיכָף אִם כָּפַר בּוֹ אַחֵר שֶׁנֶּאֱסָרָה בְּהִנָּאָה, וְנִשְׁבַּע חַיִּב לְשַׁלֵּם קָרָן וְחֹמֶשׁ וְאַשֶּׁם.

ז. הַגִּזְלָה בְּהֶמָּה וְנִשְׂאָ עָלֶיהָ מִשָּׂא, אוֹ רֶכֶב עָלֶיהָ, אוֹ חֶרֶשׁ בָּהּ אוֹ דָשׁ בָּהּ וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, וְהַחֲזִירָה לְבַעֲלֶיהָ אֵף עַל פִּי שֶׁעֲבָר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, אֵינוֹ חַיִּב לְשַׁלֵּם כָּלוּם: שֶׁהָרִי לֹא הִפְסִידָהּ, וְלֹא הִכְחִישָׁהּ. וְאִם הִחֲזִיק אָדָם זֶה לְגִזְלָה אוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים אֵלָיו, פַּעַם אַחֵר פַּעַם קוֹנְסִין אוֹתוֹ, וְאַפְלוֹ בַּחוּצָה לָאָרֶץ, וְשָׁמִין הַשֹּׂכֵר אוֹ הַשֹּׁבֵחַ שֶׁהִשְׁבִּיחַ בְּבִהְמָה, וּמִשְׁלָם לְנִגְזָל.

ח. הַתּוֹקֵף עֲבָדוֹ שֶׁלַּחֲבֵרוֹ, וְעָשָׂה בּוֹ מְלָאכָה, וְלֹא בָטָלוֹ מִמְּלָאכָה אַחֶרֶת פְּטוּר, שְׁנוּחַ לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא יִכְטֹל עֲבָדוֹ; וְאִם בָּטָלוֹ מִמְּלָאכָה אַחֶרֶת, מִשְׁלָם לוֹ כְּפוּעֵל.

ט. הַתּוֹקֵף סְפִינָתוֹ שֶׁלַּחֲבֵרוֹ, וְעָשָׂה בָּהּ מְלָאכָה אִם אֵינָה עֲשׂוּיָה לְשֹׂכֵר שָׁמִין כְּמָה פְּחָתָהּ, וּמִשְׁלָם. וְאִם הִיא עֲשׂוּיָה לְשֹׂכֵר אִם יָרַד לָהּ בְּתוֹרֶת שְׂכִירוֹת, הוֹאִיל וַיֵּרַד שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת אִם רָצָה הַבַּעַל לְטַל שְׂכָרָהּ, נוֹטֵל; רָצָה לְטַל פְּחָתָהּ, נוֹטֵל. וְאִם יָרַד לָהּ בְּתוֹרֶת גִּזְלָה, נוֹתֵן הַפְּחָת. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה.

י. הָדָר בַּחֲצֵר חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אִם אוֹתָהּ חָצֵר אֵינָה עֲשׂוּיָה לְשֹׂכֵר אֵינוֹ צָרִיף לְהַעֲלוֹת לוֹ שֹׂכֵר, אֵף עַל פִּי שֶׁדָּרָךְ זֶה הָדָר לְשֹׂכֵר מְקוֹם לַעֲצֻמוֹ: שֶׁזֶה נִהְיָה, וְזֶה לֹא חֶסֶר. וְאִם הַחֲצֵר

עשויה לשכר אף על פי שאין דרך זה לשכר, צריך להעלות לו שכר: שהרי חסרו ממון.

יא. מי שהיה לו צמר וסמנין שרויין, ובא אחד וצבע הצמר בסמנין שלא מדעת חברו משלם לו דמי מה שהפסיד בצמר, ואינו מחשב לו שבח סמנין שעל גבי הצמר. ואם תפס הנזק דמי מה שחסרו מן הסמנין, אין מוציאין מידו.

יב. השולח יד בפקדון בין ששלח יד בעצמו, או על יד בנו ועבדו ושלוחו הרי זה גזלן, ונתחייב באנסיו, ונעשת הגזלה ברשותו, כדין כל הגזלנים.

יג. חשב לשלח יד בפקדון אינו חייב באחריותו, עד שישלח יד. ומששלח יד, נתחייב בו: אף על פי שלא חסר ממנו כלום, אלא נטל הפקדון ממקום למקום ברשותו כדי לשלח בו יד הרי זה חייב, ששליחות יד אינה צריכה חסרון.

יד. הגביה את החבית לטל ממנה רביעית נתחייב באנסיה, אף על פי שלא נטל. אבל אם הגביה את הפיס לטל ממנו דינר, וכיוצא בפיס מדברים שאינן גוף אחד הרי זה ספק אם נתחייב בכל הפיס, או לא נתחייב אלא בדינר בלבד.

טו. היו פרות מפקדין אצלו, ונטל מקצתן אינו חייב אלא באחריות הפרות שננטל; ושאר הפקדון המנח במקומו, הרי הוא ברשות בעליו. ואם נפסד השאר מחמת זה שננטל, חייב בכל.

טז. כיצד: הטה את החבית במקומה, ונטל ממנה רביעית או יתר אם נשברה אחר שננטל, והיא במקומה אינו חייב אלא במה שננטל, שהרי לא הגביה החבית; ואם החמיצה, משלם את דמי כלה כשעת הגזלה. וכן כל כיוצא בזה.

יז. הכופר בפקדון בבית דין אם היה ברשותו בעת שכפר נעשה עליו גזלן, וחייב באנסיו.

יח. השואל שלא מדעת הבעלים, הרי זה גזלן. היה כלי ביד בנו שלבעל הבית, או ביד עבדו, ולקחו אחד מהן ונשתמש בו הרי זה שואל שלא מדעת, ונעשה ברשותו, ונתחייב באנסיו, עד שיחזירנו לבעלים; לפיכך אם החזירו לקטן שהיה בידו, או לעבד, ואבד מהן או נשבר חייב לשלם. וכן כל כיוצא בזה.

יט. החוטף משכון מיד הלווה שלא ברשות בית דין הרי זה גזלן, אף על פי שהוא חייב לו. ואין צריך לומר אם נכנס לתוך בית חברו ומשכנו שהוא גזלן, שנאמר "בחוץ, תעמד" (דברים

כד, יא).